

گردآورنده کتاب «دیباجه عمر» روند شکل‌گیری این اثر فرهنگی را تشریح کرد:

بازخوانی «دو سده تاریخ یزد» در آینه اسناد خانوادگی «دکتر مرتاض»

انگیزه اصلی ام از آغاز این کار، نجات این مدارک از نابودی و فراموشی و فراهم آوردن امکانی بود تا این میراث به شکلی مستند و در دسترس در اختیار پژوهشگران و علاقه‌مندان تاریخ قرار گیرد. این ایده با حمایت، توجه و پیگیری‌های «دکتر حاجب مرتاض» شکل گرفت و در نهایت به پروژه‌ای چندساله برای تدوین و انتشار اثری انجامید که بسیاری از این اسناد را برای نخستین بار در خود جای داده است.

«فرهاد مرتاض» گردآورنده و ویراستار کتاب «دیباجه عمر» از تجار شیرازی تا خاندان مرتاض، در گفت‌وگو با روزنامه‌بشارت یزد از روند شکل‌ری این اثر فرهنگی گفت. او که طی چهار سال گردآوری، تدوین و آماده‌سازی این مجموعه را مدیریت کرده است، هدف خود از انتشار کتاب «دیباجه عمر» از تجار شیرازی تا خاندان مرتاض را حفظ و اطلاع‌رسانی بخشی از حافظه تاریخی و فرهنگی یزد دانست. به گفته فرهاد مرتاض، این کار با حمایت و همراهی عمومی «دکتر حاجب مرتاض» و همکاری گروهی از پژوهشگران، هنرمندان و دوستداران فرهنگ یزد انجام شد. در این کتاب مجموعه‌ای از اسناد، نامه‌ها و تصاویر تاریخی گردآوری شده که بسیاری از آن برای نخستین بار منتشر می‌وند.

مرتاض در مورد ایده تألیف و انتشار این کتاب گفت: کتاب «دیباجه عمر» از دل آرشیو خانوادگی و در جریان مرور مجموعه‌ای از اسناد، نامه‌ها، قباله‌ها، دست‌نوشته‌ها و آلبوم‌های قدیمی شکل گرفت؛ گنجینه‌ای که در طول دو سده گذشته در خاندان مرتاض حفظ شده بود. این اسناد بخشی از تاریخ بازرگانی، اجتماعی، فرهنگی و پزشکی یزد را در خود جای داده و تصویری زنده از زیست و اندیشه مردمان این شهر ارائه می‌کنند.

چندساله برای تدوین و انتشار اثری انجامید که بسیاری از این اسناد را برای نخستین بار در خود جای داده است. وی در پاسخ به اینکه کتاب بیشتر بر چه جنبه‌هایی از زندگی دکتر مرتاض تمرکز دارد اظهار داشت: بخش قابل‌توجهی از کتاب به زندگی و خدمات علمی و انسانی «دکتر حاجب مرتاض» اختصاص دارد، اما محور اصلی اثر فراتر از یک زندگی‌نامه فردی است. دیباجه عمر در واقع روایتی مستند از پیوستگی پنج نسل از خاندان مرتاض است که در بستر تاریخ اجتماعی و فرهنگی یزد نقش‌آفرین بوده‌اند. در مقدمه کتاب، هدف از نگارش اثر و مروری کلی بر بخش‌های آن ارائه شده است. پس از مقدمه، شجره‌نامه‌ای از خاندان مرتاض و اجداد شیرازی ایشان و دیگر وابستگان آورده شده که بیش از چهارصد نفر را در برمی‌گیرد و پیوندهای خویشاوندی و تاریخی خانواده را نشان می‌دهد.

کتاب در هفت بخش و دو ضمیمه تنظیم شده و به‌صورت توأمان به فعالیت‌های بازرگانی، اجتماعی، معماری، حقوقی و پزشکی خاندان مرتاض و اجدادشان از خاندان تجار شیرازی می‌پردازد؛ حرفه‌ها و مسیرهایی که بازتابی از دگرگونی‌های فرهنگی و اجتماعی یزد در دو سده اخیر است. در سه بخش نخست، به دوران پیشینیان خاندان مرتاض پرداخته شده است؛ روزگاری که محمداسماعیل تاجر شیرازی، جد بزرگ من، همراه با برادرش و پسر برادرش (ملک‌التجار) و نیز پسرانش (علی‌آقا شیرازی و محمدصادق شیرازی) فعالیت‌هایی گسترده در زمینه تجارت خشکبار، ادویه‌جات، تریاک، شکر، چینی‌آلات و دیگر کالاهای صادراتی و وارداتی آن دوران داشتند و شبکه‌ای از تجارت خانوادگی میان یزد، شیراز، بمبئی، مسقط، هنگ‌کنگ و بطالویا (جاکارتای امروزی) را اداره می‌کردند. در نسل بعد، با میرزا عزیزالله مرتاض، فرزند علی‌آقا شیرازی، مسیر خانواده از بازرگانی به حوزه حقوق و دادگستری پیوند می‌خورد. او از نخستین وکلای رسمی در سال‌های آغازین تشکیل نهاد دادگستری نوین ایران بود و اثری انتقادی در زمینه تحول نظام قضایی ایران در آغاز قرن چهاردهم خورشیدی به قلم او برجای مانده است که بخش‌هایی از آن در کتاب آمده است. برادر او، دکتر روح‌الله امیرروخی، از نخستین یزدیانی

بود که برای تحصیل در رشته پزشکی راهی خارج از کشور شد و پس از بازگشت، به‌عنوان پزشکی متخصص شناخته شد. بخشی از کتاب نیز به زندگی و خدمات علمی و اجتماعی او اختصاص یافته است. این مسیر، در ادامه، به نسل‌های بعدی و از جمله دکتر حاجب مرتاض و دکتر هدا مرتاض می‌رسد که در فصل‌های پایانی کتاب، زندگی و خدمات آنان با نگاهی تاریخی و بر پایه روایت‌های خودنوشت بررسی شده است. هدف کتاب، ارائه تصویری مستند از تداوم دانش، تلاش و خدمت در بستر دو سده اخیر یزد است؛ بی‌آنکه نگاهی تمجیدی یا خانوادگی بر آن حاکم باشد، بلکه با رویکردی پژوهشی و مستند به اسناد اصیل تاریخی و خانوادگی تدوین شده است. وی در مورد شخصیت «دکتر مرتاض» گفت: اگر بخواهم شخصیت «دکتر حاجب مرتاض» را در چند جمله توصیف کنم، باید بگویم که ایشان نمونه‌ی کم‌نظیری از نظم، مسئولیت‌پذیری، آینده‌نگری، قدرشناسی و خستگی‌ناپذیری هستند. در همه‌ی مراحل زندگی و کارشان، امید به بهبود و ساختن مشهود است؛ چه در عرصه‌ی پزشکی و خدمت، چه در پیگیری پروژه‌های فرهنگی و اجتماعی. این ویژگی‌ها باعث شد که در هر مسیری که گام نهادند، تأثیری ماندگار و سازنده بر اطرافیان و نسل‌های بعدی بگذارند. وی همچنین در پاسخ به تأثیری دکتر مرتاض بر فضای پزشکی و اخلاق درمان در یزد اظهار کرد: تأثیر «دکتر حاجب مرتاض» بر فضای پزشکی یزد را شاید بتوان در دو بُعد خلاصه کرد: دانش حرفه‌ای و اخلاق انسانی. او از نخستین پزشکانی است که در دهه‌های پیش، مفهوم «پزشکی اجتماعی» را در عمل معنا کرد؛ یعنی نگاهی که درمان را جدا از شأن و منزلت انسانی بیمار نمی‌بیند. رفتار او با بیماران، چه در دوران فعالیت در بیمارستان گودرز و چه بعدها در بیمارستان مرتاض، همیشه بر پایه‌ی صداقت، فروتنی و احترام به انسان بوده است. بسیاری از پزشکان نسل بعد از او، چه در یزد و چه در شهرهای دیگر، از همین منش تأثیر گرفته‌اند. در عین حال، دکتر مرتاض از چهره‌هایی می‌باشد که پیوند میان علم، اخلاق و خدمت را حفظ کرده؛ و شاید همین وجه انسانی است که باعث شده نامش در حافظه‌ی مردم یزد با اعتماد و مهر همراه باشد.

روزنه

کسب رتبه نخست ملی در رشته معارف نماز توسط دانشجوی مهر یزی

سیدمحمد حسینی المدواری، دانشجوی رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، در آیین اختتامیه بخش‌های معارفی و هنری، پژوهشی و فناوری سی‌ونهمین جشنواره قرآن و عترت دانشجویان کشور که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان برگزار شد، با کسب رتبه نخست کشوری در رشته معارف نماز، تندیس و لوح تقدیر جشنواره را دریافت نمود. گفتنی است سیدمحمد حسینی، سال گذشته نیز در رشته نهج البلاغه در همین جشنواره، به مقام نخست کشوری دست یافته بود. این دستاورد ارزشمند که نمادی از تعهد دینی، تلاش پیوسته و درخشش این نخبه فرهنگی است را به وی، خانواده گرامی اش به ویژه همکارمان سیدحیی حسینی المدواری، تبریک عرض نموده و موفقیت روز افزون را برای این نخبه عزیز، مسئلت می‌نمائیم.

قا

تاریخ اقتصاد یزد در «دیباجه عمر» ورق خورد

لحظاتی از مراسم رونمایی کتاب «دیباجه عمر» با حضور استاندار یزد در این تصاویر ثبت شده است؛ رویدادی فرهنگی که طی آن از تلاش‌های دکتر حاجب مرتاض برای تدوین تاریخ نقش‌آفرینی خاندان‌های بزرگ در اقتصاد پویای یزد، تقدیر به عمل آمد.